

més llarga vida en aquesta accepció, *DECH* v, 728b 13-26 (i cf. *VAGUADA*); i, substantivada, resta molt viva, en el Baix Aragó, per a 'coma, valleta molt petita i poc profunda'; en particular a Olocau del Rei, poble de lle. cast. en el Maestrat m'anomenen 8 o 10 paratges amb aquest genèric (*Vago de Boleras, Los Vagos de la Morellana* etc.); s'estén també a part del nostre alt Maestrat, almenys a la zona fronterera («el Mas de Baix és en el *bágo dels Mollats*» Vilafranca, també a Ares, 1961), llocs on pot ser (insegurament) 10 mossarabisme més que manlleu de l'aragonès.

Evacuar, pres del ll. *evacuare* d'igual sign., antigament trigà molt a penetrar, i hom el calcava dient *esbuidar* (així parlant de l'evacuació d'una plaça forta, final del gran setge de Girona en Desclot (§ 166, 15 *NCL*, v, 117.11). Però l'úsà Lluïl («los inferns purgatius foren *evacuats*», *Benedicta Tu*, 346). «*Evacuarse*: evaneo, -nesco», Busa-N.; «*evacuament*: evanescentia; *ev.* o vanitat de cap: inane domus», id.; «*ev.*: vertigo», *DTo.* 1670; *evacuïtat de cap*, *DTo.* 1647; 20 *evacuament de cap*, Belv.

A Mall. apareix alterat en *abacuar-se* «abatre, prostrar, amagrir» (*BDLC* 1906, 5); «... es Rector d'Artà ... fa set anys qu'està malalt, e-hi han menats tots els metges més caporals de Mallorca ... bé n'hi han fetes de receptes ... i potings, però com més va, més *s'abacua*»; «la són los té *abacuats*, rendits, que no 's poren valer de llur cos», *BDLC*, 1910, 118; Spitzer, *LexikK*, p. 1, ho retroba en el port. dial. *avacuar* «prostrar» (Alentejo, *RLus.* II, 43) i alguna forma dial. it. més alterada; però no crec que en l'alteració de sentit i de forma hi tingui res a veure la influència de *VACA* i congèneres romànics (a desgrat del fr. *avachi*), que no explicaria la *-b*- mallorquina, car l'evolució semàntica ja parteix de l'*evacuament* de cap de Busa-N. i Belv., que ja és un estat de debilitat. I tant això com la *b* de *abacuat* són deguts a la influència del sinònim *abatut*, més antic en l'ús popular; *abacuament* mall. 'decrepitud', *BDLC*, 1922, 352.

Evacuació (i *vac-*, Lacav.); *evacuable*: «la terra fa lo contrari de ço que fa l'èer en quant és *evacuable*», Lluïl (*Merav.*, Ag. I, 135); *evacuatiu*, *evacuatori*.

1 D'on els derivats *vacuïtat* [Lluïl: «on fi no ha poder / covén *v. caber*», *Dictat d. Ramon*, v. 162; *A. Sci.* I, 117; *S.* xv; *D'Ag.*; Lacav.]. *Vacuable* [Lluïl, *Sci.* I, 60]. *Vacuola*. — 2 Són bastants clars, però, dos casos del *Li. de Contempl.*: «oració sensual buyda e *vagua* d'amor», «aquelles cogitacions són *vagues*» (vi 283, III 350), que en tot cas no vénen del llatí *vacus*. — 3 Suplím acf l'article *baciu/baciva*, 50 anunciat en el vol. II (329a51) que va quedar oblidat a la lletra B, si bé allí (article *BUIT*) ja se'n donà la línia bàsica i se n'indicà sumàriament l'etimologia: ll. cl. *VACIVUS*, -IVA reemplaçat en ll. vg. per *vacitrus* (> cat. *buit*, fr. ant. *v(u)ide*, it. *vuoto*, 53 pertot menys el cast.-port. *vazio*, -cio). En cat. (i occità) restà aquell només, aplicat al bestiar *baciu* [1580, *AlcM*]: caps de bestiar —egua, somera, vaca etc.— que no crien (adj. *bèstia baciva*) i, substantivat, dit especialment de l'ovella: *una baciva*, la que 60

no cria o no és bona per a la cria, també la que no ho fa en aquella temporada, per incapacitat o perquè la destinen a l'engreix; detalls a completar fàcilment amb *BDC* xix 85 i 93, II 51, IV 39, IX 97; així com amb els articles *BASSIEU*, *JA* del meu *D. Ar.-Gc.* i *VACIO* del *DCEC/DECH* (nota 2). *La baciva* es diu col·lectivament a Mall. per al conjunt de les ovelles que no tenen cria: «de bon matí se'n va anar el sen Ramon a amollar pel sementer la *bassiva*, deixant encorralades les *ovelles d'esplet*» (JnRosselló, *En Rupit*, 74.2f.), com a mostra el contrast amb aquestes últimes (les que en tenen: *esplet* 'producció' etc.); així també en els Pirineus: «hi havia un pastorete que guardava la *bassiva*» (*Romllo*. MilàF, 43); «vols tocar una sardana? / no per cert ... tinc la *baciva* esbullada» (*Nadala*, *BDC* XIX, 85). *Baciu*, -va, és un mot sobretot dels Pirineus, N. del Princ. i les Illes, si bé no estrany a les Terres de l'Ebre; i *vaca baciva* arriba fins a l'alt-arag. de la V. de Gistau (*BDC* xxiv, 161a). Documentat des del S. XIII («per cascuna bèstia *bassiva* ...» ross. 1283 (*RLR* IV, 54). En ll. vg. pirenaic, per influència de *VACCA* es pronunciaria *VACCIVA, -vu, d'on la *-c*- conservada sorda en cat. i oc. La *b* < *v*- com en *barrejar*, *berruga*, *berbena* etc.; aquí afavorida per dissim. (com cast. ant. *bivir*, *Bivar*) i potser ajudant-hi *bacó*, -na.

DERIV.: *Bacivada*; *bacivar*, -vaire, *baciver*: amb el NL *Baciveri* per tot el Pirineu.

Vagar 'errar a la ventura', V. *vague*

VAGARA, terme de constructors nàutics que *AlcM* descriu en detall (mal accentuat *vagara* en Lab. 1888), i segons Amades-Roig és simplement una mena de medis (*BDC* XII, 71): del francès *vaigre* [1681] o *bègre* [1634] «planche employée au revêtement intérieur d'un navire»; i aquest del germ.: probt. neerl. *weger* id. (*FEW* XVII, 552); Falk (*W. u. S.* IV, 14, 82) el creu més aviat rebut de l'escandinau. En l'adaptació catalana degué influir *bàguera*, variant del nom de peix *BAGRA* (acf I, 547b6, 548a40, 56).

Vagareig, *vagarejament*, *vagari*, *vagaria*, *vagarivol*, *vagarós*, *vagariositat*, *vagarrejar*, V. *vagar* *Vagarro*, V. *vagar* i *abegot* *Vagatiu*, -atívol, V. *vagar* *Vagina*, *vaginal*, *vaginat*, *vaginisme*, *vaginitis*, *vagino*, *vaginula*, *vaginulat*, V. *beina*

VAGIT, llatínisme rar (no pas castellanisme, com s'ha dit), per a 'gemec de nadó', legítim com a llicència poètica: «En català sonà lo meu primer *vagit* / quan del mugró matern la dolça llet bevia, / en català al Senyor pregava cada dia, / i càntics llemosins somiava cada nit», Aribau, *Oda*; rarament imitat ni gaire imitable (cita de NOLLER, *AlcM*).

Vago, V. *vague*

VAGÓ, pres de l'angl. *waggon* 'carro', per conduc-